

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА**

Навчально - науковий інститут бізнесу і менеджменту

Кафедра організації виробництва, бізнесу та менеджменту

КІРІК Вікторія Михайлівна

УДК 338.432:631.115

**Реферат
кваліфікаційної (магістерської) роботи**

**УПРАВЛІННЯ ТРАНСФОРМАЦІЄЮ ВИРОБНИЧОЇ
СТРУКТУРИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

спеціальності 073 «Менеджмент»

Харків – 2019

Кваліфікаційна (магістерська) робота є рукописом.

Робота виконана в Харківському національному технічному університеті сільського господарства імені Петра Василенка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доктор економічних наук,
професор,

**Орел Володимир
Миколайович,**

Харківський національний
технічний університет
сільського господарства імені
Петра Василенка,
професор кафедри організації
виробництва, бізнесу та
менеджменту.

Захист відбудеться на засіданні екзаменаційної комісії у ХНТУСГ за адресою: 61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44, ауд. 105

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

Актуальність теми. Як відомо ефективність функціонування аграрного сектора визначається станом його складових елементів – аграрних підприємств. Стан і ефективність функціонування кожного з них, в свою чергу визначається станом системи внутрішніх змінних. Серед них провідне місце завжди належало і буде належати структурним змінним – виробничій структурі, організаційній структурі, організаційній структурі управління.

Кожна з них відповідає за ефективне функціонування ієрархії галузевих утворень, ієрархії формальних груп та ієрархії органів управління відповідно. Так неоптимальна виробнича структура завжди обумовлює неефективне функціонування галузевих утворень усередині господарської організації, а також не дозволяє сповна реалізувати позитивні потенціали оптимальної організаційної структури та організаційної структури

Наслідки здійснення корекції виробничої структури організацій аграрного сектора матимуть вирішальне значення для успішного завершення їх реформування. Серед численних наслідків цього процесу найбільш значущими є всі підстави вважати екологічні та економічні. Серед екологічних наслідків найбільш значущими слід визнати неухильно наростаючі гальмування (аж до повної зупинки) процес руйнування гумусу в ґрунті. Серед економічних наслідків дуже важливе значення матиме поліпшення показників продуктивності функціонування організації, перш за все, таких як вихід валового продукту на одиницю площі сільгоспугідь і ресурсомісткість валового продукту.

Однією з умов таких поліпшень, безумовно, є забезпечення об'єктивно необхідною внутрішньої збалансованості всередині господарюючих суб'єктів.

Ознайомлення із спеціальними науковими джерелами свідчить про те, в них проблеми оптимізації виробничої структури організацій аграрного сектора не були позбавлені уваги вітчизняних вчених економістів. До їх числа таких джерел можна віднести публікації Амбросова В.Я., Виханського О.С., Лукінова І.І., Онищенко А.И., Пасховева В.І., Зубця М.В., Юрчишина В.В. та інших. Однак в цих роботах не приділяється значна увага напрямкам оптимізації виробничої структури, тому ця тема є актуальною для дослідження в моїй дипломній роботі.

Метою досліджень дипломної роботи є проектування оптимальної для даних умов виробничої структури. Оптимальною можна вважати лише таку виробничу структуру за якої забезпечені об'єктивно необхідні пропозиції між галузевими утвореннями усередині організації. Найбільше значущими пропорціями такого роду є: між матеріальним виробництвом та комплексом галузей інфраструктури між основним виробництвом та промисловим підсобним виробництвом, а в рамках основного виробництва – між тваринництвом і рослинництвом..

Завдання, які необхідно вирішити, на основі поставленої мети:

- з'ясування сутності поняття "виробнича структура", оцінка її стану, опрацювання загальної методики та обранню основних методів дослідження проблеми, опрацювання стратегії здійснення процесу корекції виробничої структури;
- опрацювання теоретично і методично обґрунтованих напрямків підвищення

продуктивності праці організацій аграрного сектора на перехід до оптимальної виробничої структури адаптованої до умови ринкової економіки;

- проектування оптимального варіанта виробничої структури, який рекомендується до впровадження

Об'єктом дослідження є формування оптимальної для даних умов виробничої структури досліджуваного підприємства.

Предметом дослідження є процес оптимізації виробничої структури аграрних підприємств.

Методика дослідження включає систему статистико-економічних методів в поєднанні з теоретичними аспектами формування шляхів удосконалення менеджменту. В процесі виконання дослідження використовувались наступні методи: абстрактно-логічний (вивчення теорії, пошук шляхів вдосконалення менеджменту, формулювання висновків); графічний (наочного зображення схем руху агрегату, способів сівби та садіння сільськогосподарських культур); статистико-економічний (аналіз розвитку і оцінка ефективності галузі); розрахунково-конструктивний (обґрунтування і розрахунок натуральних і вартісних показників виробничих витрат на вирощування основних видів культу); системного та порівняльного аналізу (аналіз розвитку господарства по рокам); та ін. Достовірність результатів, висновків і пропозицій підтверджується розрахунками, застосуванням значного фактичного матеріалу.

Інформаційною базою досліджень були річні звіти досліджуваного підприємства, нормативні акти України, матеріали Державної служби статистики України, спеціальна економіки література, довідково-інформаційні матеріали, літературні джерела з агробізнесу, менеджменту

в сільському господарстві, матеріали періодичних видань, результати власних спостережень.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні шляхів формування оптимальної для даних умов виробничої структури. А саме:

- обґрунтовано концептуальний підхід щодо побудови інтеграційних механізмів управління трансформацією виробничої структури аграрних підприємств;

- виявлення систему критеріїв раціональності виробничих структур аграрних підприємств;

- теоретичні засади побудови архітектури механізмів управління процесом раціоналізації виробничих структур аграрних підприємств;

- організаційно-економічне обґрунтування процедур стратегічного управління розвитком виробничими структурами аграрних підприємств.

Практичне значення одержаних результатів.

Магістерська робота виконана на замовлення досліджуваного підприємства. Висновки та пропозиції, одержані в процесі дослідження, спрямовані на створення і ефективне функціонування виробничо-комерційної діяльності господарства та на прийняття конкретних управлінських рішень щодо розробки шляхів впровадження та вдосконалення менеджменту підприємства.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень є основою для формування оптимальної виробничої структури. Результати досліджень опубліковані в матеріалах II Міжнародної науково-практичної «Управління розвитком соціально – економічних систем» м. Харків 2019 р., та в матеріалах II

Всеукраїнської конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» м. Полтава, 2019р.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Вона виконана на 104 сторінках комп'ютерного тексту, містить 32 таблиці та 2 рисунка. Список використаних джерел налічує 52 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

У першому розділі «Корекція виробничої структури аграрних підприємств, як процес, його стратегія та особливості» розглянуто: виробничу структуру як структурну змінну аграрних підприємств; стратегію корекції виробничої структури аграрних підприємств; процес формування та критерії раціональності побудови виробничої структури аграрних підприємств України.

У другому розділі «Аналіз сучасного стану зовнішнього та внутрішнього середовища досліджуваного підприємства» розглянуто: оцінка основних параметрів існуючого організаційно-виробничого потенціалу досліджуваного підприємства; оцінка існуючого рівня ефективності та продуктивності функціонування досліджуваного підприємства; визначення тенденцій трансформації виробничої структури аграрних підприємств.

У третьому розділі «Проектування оптимальної виробничої структури досліджуваного підприємства» розглянуто: Організаційно-економічна оцінка можливих варіантів оптимізації виробничої структури аграрних підприємств; проектування оптимальної виробничої структури досліджуваного підприємства; економічні, соціальні та екологічні аспекти впливу оптимальної виробничої структури на функціонування досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши господарську діяльність, можна зробити висновок, що досліджуване підприємство, впровадивши оптимальну виробничу структуру має перспективи для подальшого розвитку.

1. Вивчення особливостей діяльності аграрних підприємств в сучасних умовах, критеріїв формування їх виробничої структури в контексті підвищення економічної ефективності дозволило дійти до висновку, що виробнича структура аграрного підприємства є сполученням галузевих утворень, функціональних зон або блоків в певних пропорціях, що дозволяють здійснювати виробничо-комерційну діяльність з отриманням адекватних завданням економічного розвитку економічних результатів. В свою чергу, вказані пропорції мають бути раціональними, а стан упорядкування всієї системи функціональних підрозділів, відповідальних за реалізацію галузевих напрямів основної діяльності повинен відповідати вимогам внутрішньої збалансованості аграрного підприємства, як суб'єкта економічних відносин.

2. Обґрунтовано концептуальний підхід до побудови інтеграційних механізмів управління трансформацією виробничої структури аграрних підприємств. Основу вказаного підходу складають інструменти та процедури врахування особливостей територіального розміщення аграрних підприємств, структурований вибір стратегій та напрямів розвитку в залежності від результатів оцінки їх потенціалу. Такі оцінки співвідносяться з результатами ідентифікації зовнішніх умов здійснення виробничо-комерційної діяльності на критерії раціональності в процесі трансформації виробничої структури аграрних

підприємств на основі здійснення вертикальних та горизонтальних інтеграційних процесів. При цьому встановлено, що у вітчизняному сільськогосподарському виробництві переважають вертикальні інтеграційні процеси.

3. Оцінка сучасного стану виробничої структури, опрацювання відповідних методичних підходів дозволяє побудувати стратегію процесу трансформації виробничої структури аграрних підприємств. У ході її генерування визначаються цілі трансформації виробничої структури, основні шляхи досягнення цих цілей та основні етапи її здійснення. Імплементація зазначених стратегій дозволить не тільки підвищити економічну ефективність аграрних підприємств, а й надати структурним зрушенням конструктивного, орієнтованого на стабілізацію розвитку товаровиробників, характеру.

4. Встановлено, що ефективність та результативність функціонування будь-якої аграрної підприємства визначається станом його виробничої структури. Починати раціоналізацію виробничої структури необхідно з оптимізації таких співвідношень між галузевими утвореннями, встановлення раціональних пропорцій функціонування яких може бути здійснена у відносно короткі строки і з відносно меншими витратами. Ключовими в даному контексті є пропорції співвідношення між тваринництвом і рослинництвом.

5. Побудова дерева цілей корекції виробничої структури та застосування обґрунтованого алгоритму стратегічного управління процесом її трансформації при входженні аграрних підприємств до складу інтегрованих об'єднань відкриває можливість для визначення основних напрямів їх розвитку. В дослідженні ідентифіковано пріоритетні напрями корекції виробничої структури, а саме раціоналізація співвідношень: між матеріальним

виробництвом та комплексом галузей інфраструктури; між тваринництвом і рослинництвом; між виробничими програмами окремих підкомплексів галузевих утворень та парками їх технічних засобів; між парком технічних засобів та його ремонтно-обслуговуючою базою.

6. Встановлено, що успіх підприємства визначається не тільки факторами динаміки умов зовнішнього середовища, а й гнучкістю та адаптивністю виробничої структури підприємства, ступенем її адаптивності до вказаних змін, сприйняттям менеджментом підприємства цих зрушень.

7. За оптимальної виробничої структури з'явиться можливість підвищення рівня продуктивності праці операційних працівників та збільшити обсяг реалізації продукції, ще відбудуться суттєві зрушення у соціальній сфері, по-перше з'явиться можливість підвищити рівень оплати праці та обсяг виплат з чистого прибутку одного операційного працівника. По-друге, вдасться призупинити масштаби з безробіттям в межах селищної агломерації на яку базується досліджуване підприємство.

8. При проектуванні оптимальної виробничої структури досліджуваного підприємства ми дослідили десять функціональних блоків з яких висвітлили проблему даного підприємства. Жоден з функціональних блоків не відповідає оптимальній виробничій структурі підприємства.

9. Досліджуване підприємство потребує удосконалення як виробничої так і організаційної структури що підтвердилось при розрахунках у попередніх розділах. Ефективність таких нововведень дозволить підвищити ефективність сільськогосподарського виробництва.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ (МАГІСТЕРСЬКОЇ) РОБОТИ

1. Кірік В.М., Демченко Д.В. Управління трансформацією виробничої структури аграрних підприємств / В.М. Кірік, Д.В. Демченко // Матеріали II Міжнародної науково-практичної «Управління розвитком соціально – економічних систем» (м. Харків, 11-12 квітня 2019р.) – Харків, 2019. – с.210-212.

2. Кірік В.М., Тимченко Ю.В., Зозуля Д.О. Стратегія управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств зернового напрямку / В.М. Кірік, Ю.В.Тимченко, Д.О. Зозуля // Матеріали II Всеукраїнської конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» (м. Полтава, 4 грудня 2019р.) – Полтава, 2019. (у друці)

АНОТАЦІЯ

Кірік В.М. «Управління трансформацією виробничої структури аграрних підприємств»

В дипломній магістерській роботі розглянуто теоретичні основи корекції виробничої структури в аграрному підприємстві. Проведено аналіз ефективності використання виробничих ресурсів підприємства, визначено склад і структуру земельних ресурсів, обсяг і структуру валової і товарної продукції, здійснено оцінку теоретично і методично обґрунтованих напрямків підвищення продуктивності праці організацій аграрного сектора на перехід до оптимальної виробничої структури адаптованої до умови ринкової економіки. Надано пропозиції щодо проектування оптимального варіанта виробничої структури, який рекомендується до впровадження.

Ключові слова: виробнича структура, оптимальність, менеджмент, якість, механізм, трансформація.

SUMMARY

Kirik V.M. «Management of transformation of production structure of agricultural enterprises»

In the diploma master's thesis the theoretical bases of correction of production structure in agrarian enterprise are considered. The analysis of the efficiency of use of production resources of the enterprise, the composition and structure of land resources, the volume and structure of gross and commodity products, the evaluation of theoretically and methodologically substantiated directions of increasing the productivity of agricultural organizations' organizations in the transition to an optimal production structure adapted to the market economy conditions. Suggestions are made for

designing the optimal production structure that is recommended for implementation.

Key words: production structure, optimality, management, quality, mechanism, transformation.

Комп'ютерний набір і верстка
В.М. Кірік

Підп. до друку 05.11.2019. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.
Ум. друк. арк. 0,9. Обл.-вид.арк.0,9. Тираж 10 прим.
Замовлення № __

—

Надруковано в КП «Міська друкарня»
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ДК № 3613 від 29.10.2009р.